

«Als 11 anys els mestres em deien que jo no valia per a res»

El perill és que t'ho creguis, perquè jo m'ho vaig creure del tot

Un nen té dret a les segones, a les terceres i a les mil oportunitats? L'institut impulsa els bons alumnes i expulsa els dolents? Són casos puntuals o són molts els nois i noies que viuen a l'ombra, despenjats i desemparats? Per quins motius es reboten contra el sistema escolar? Un mestre pot dir "amb tu ja no hi ha res a fer"? Per què en comptes de castigar, etiquetar i empenyar-nos amb aquests nois i noies no ens esforcem a buscar la manera d'ajudar-los? Qui es fa càrrec dels qui, tenint tota una vida al davant, se la miren amb l'autoestima sota terra?

Després de veure com el novel·lista Daniel Pennac (que de petit va ser etiquetat com un fracassat escolar) va parlar de les pors dels mals alumnes (<http://www.catorze.cat/noticia/9862/pors/dels/mals/alumnes>) al CCCB, hem anat a l'Hospitalet de Llobregat a conèixer el Llindar (<http://www.ellindar.org/>): un lloc (que compta amb l'ajuda de la Diputació de Barcelona <https://www.diba.cat/web/educacio>) on van a parar els expulsats del sistema educatiu, per curar-los les ferides i complexos i demostrar-los que valen, de la mateixa manera que val tothom. Arribem al Repartidor (<http://www.ellindar.org/que-fem/serveis-amb-joves/escola-de-restauracio/>), el restaurant-escola on fan pràctiques, per conèixer l'Andrea, una noia atenta i alegre de 17 anys, que ens rep amb l'uniforme i amb moltes ganes d'explicar-nos en què es va convertir el seu pas per l'institut.

Foto: Gemma Ventura

La tonta de la classe

Vaig entrar a l'institut amb onze anys, era la més petita. A primària m'anava tot bé, a l'institut de cop tot m'anava tope malament. Al principi hi vaig anar sola, perquè no coneixia ningú. Em tractaven com la tonta. La que no fa res. La que no sap.

No era una nena d'estudiar, em costava molt. Si ho feia, era perquè ma mare m'hi obligava, però quan arribava a classe no me'n recordava de res. Tenia la sensació que tothom anava avançant menys jo. I que a tots els ajudaven menys a mi. Era com si estigués cada vegada més arraconada, passaven de mi. Tenia por i vergonya. Sentia que els mestres em deixaven de costat. Entenc que hi ha molts alumnes, i que no poden estar per tots, però si estan per tots menys per una persona... també te n'adones. Feien més cas als qui treien bones notes. Al meu grup i a mi ens deixaven allà. Als altres, els ajudaven. Ho veus clarament: els que més estudiaven els tenen al davant, els que menys, al mig, i els que no, al darrere. Saps per què? Perquè si als de darrere els posen al davant, estaran cridant i els altres no podran estudiar. També et reparteixen per classes: A, B, C i F. A la F hi anaven els que no estudiaven gaire perquè tenien problemes. A la classe sempre preguntaven als mateixos. És com si es fes la classe només per a alguns, no per a tots.

La condemna de l'etiqueta

Fer exàmens no em servia de res. Per molt que alguna vegada estudiés, no se'm quedava. Estava bloquejada. Ho tenia al cap, però quan em donaven el full de l'examen em quedava en blanc. Em feia por que em preguntessin a classe. Quan buscaven algú per sortir a la pissarra, m'amagava, em feia cosa, perquè com que no prestava atenció no volia sortir, fer-ho malament i que se'n riguessin de mi. Era com si anés a l'institut per ser invisible. El dia a dia era així: arribava, m'asseia, a vegades em posaven alguna cosa i la feia i a vegades no. I el que és curiós és que quan feia alguna cosa em veien estranya, allò no els quadrava: estaven acostumats que no fes res. Quan intentava fer alguna cosa en comptes de felicitar-me i dir-me "molt bé, Andrea, te n'estàs adonant i estàs fent les coses", em feien fora. Em deien la noia del passadís, perquè estava allà. "Per tenir-te a classe i que no facis res, millor tenir-te a fora, que és el mateix".

Onze anys, la sentència: no vals

El que més mal em feia és el que em deien. Arribava a casa i ma mare em veia plorant. I em preguntava "que t'han pegat?", "no, però mira què em diuen a l'institut, que no valc". I ara penso: com què no? Si entro amb onze anys a l'institut, m'haurien d'ajudar, en comptes de dir-me que no valc perquè no faig res. És molt bèstia que amb onze anys els mestres et diguin que no vals per a res. Era petita! Em deien: "Tu no vals, ves-te'n d'aquí. Has d'anar al Llindar", que per a ells era el lloc on anaven els qui són dolents. La meva mare va parlar amb els mestres. Els va preguntar si la seva filla podia estar al Llindar. Li van dir que sí, però la meva mare no volia, perquè tenia la por del que deien els mestres, que allà hi va mala gent. Vaig perdre dos anys a l'institut només perquè els mestres havien dit això a la mare.

Foto: Gemma Ventura

El procés de desaparèixer

Si no hagués anat a classe, als professors crec que els seria igual, però per fotre'm m'haurien posat a serveis socials, que van a casa teva. Però això no va passar perquè, encara que em tractessin malament, jo hi anava cada dia. Arribava. Ells em deien que me n'anés al passadís. I mira, un dia vaig fer campana, i no van trucar a ma mare. En canvi, si una altra persona en feia, sí que trucaven als pares. Subtilment sentia que m'expulsaven. Però si vas cada dia a classe perquè no hi vols faltar, arribes i ja t'estan recriminant coses dient-te que no vales, penses: per què vinc?

La revenja

Vaig arribar a liar-la molt, cremava les papereres de l'institut, em portava malament, els cridava, una vegada per poc que llanço una cadira a una mestra. Tot això ho feia perquè treien el pitjor de mi, i mira que és difícil. Però sabien com fer-ho i ho aconseguien. Allà era rebel, mentre que a casa, amb els meus pares, i a tot arreu estava bé, no em passava tot això. Em van posar una ordre d'allunyament de l'institut de cent metres. Em posaven *partes* per expulsar-me, m'enrabiava, trencava el paper i el llançava. En el moment que et tracten malament, tu respons igual. També els he insultat un munt de vegades. I llavors em deien "ves a buscar el parte, i t'expulsaré un mes a casa teva". I així era. El poder el tenen ells i poden fer el que els doni la gana.

Quan t'empenyen a llençar la tovallola

Li deien a la meva mare: "La teva filla no val", "Ja no hi ha res a fer". I el perill que et diguin que no vales és que t'ho creguis. Perquè jo m'ho vaig creure del tot. Quan veia que parlaven

malament de mi als meus pares, després plorava. Era una impotència molt gran. Arriba un moment en què ja t'és igual tot. Fins i tot quan feia alguna cosa, ells ho veien estrany, perquè no hi estaven acostumats, em deien: "Ves a agafar l'escombria i la *fregona* i neteja la classe", mentre els altres aprenien. T'ho dic de debò. O em deien: "Ves al pati i recull els papers que hi ha a terra". Em sentia humiliada. Era una merda anar a l'institut. No m'ha agradat gens anar-hi, però també m'ha servit per arribar al Llindar. El segon any de segon d'ESO, a finals del primer trimestre, estava a classe tan normal, venen i em diuen: "Ves-te'n cap a casa, que demà ja no tornaràs". "I a on aniré?" "Al Llindar, ja no et volem aquí".

Foto: Gemma Ventura

Una oportunitat enmig de la foscor

El Llindar m'ha salvat. A l'institut tant si feia com si no, em feien fora. Al Llindar tant si faig com si no faig, estan amb mi. Sempre: "Andrea, Andrea, Andrea". Sempre estan amb mi. Una mestra d'aquí, que es diu Miranda, ha estat amb mi, ajudant-me, ajudant-me. Fins que ara jo mateixa m'he adonat de com he arribat a canviar des que he passat de l'institut al Llindar. Aquí, quan em fan enfadar, em parlen però no els puc contestar. Perquè com que veig que em donen carinyo no puc ser dolenta amb ells. S'han guanyat el respecte. En canvi amb els mestres de l'institut això no va passar. A vegades pot ser que et cridin per semblar que tenen l'autoritat, per dir aquí mano jo, però no els tens respecte. En canvi aquí, per molt que em cridin o el que sigui, no em surt, no puc, dic: d'acord, ja està. Perquè sé que van a favor meu.

El ressentiment

?L'institut m'ha robat temps. Perquè si en comptes d'haver estat allà, des d'un principi hagués anat al Llindar, m'hauria tret l'ESO. No la tinc, vaig repetir primer i segon. A més, no està fet per a tots, només per a un model d'alumnes: els que estan calladets a classe, atenen, estudien. Jo parlava a classe mentre el professor explicava, perquè m'era igual, i et criden: "Ves-te'n fora!!" Però si en comptes de fer-me fora, m'haguessin parlat d'alguna cosa que m'interessés, hauria prestat tota l'atenció del món, hauria estat tota l'estona escoltant. Però si no m'agrada, no puc, perquè m'és igual. Crec que haurien de fer les assignatures més atractives.

No tots els mestres eren iguals: una mestra, que havia tingut el meu germà gran i que l'havia ajudat molt, em va intentar ajudar. La meva mare li va dir: "No podràs, perquè no té res a veure amb el seu germà". I no va poder. No sé per què existeix l'institut. Si una persona ja sap que li agrada estètica o perruqueria, per què en comptes d'anar a l'institut a perdre el temps perquè no fas res, no pot anar directament a estudiar això sense haver de passar per l'institut? Hi hauria d'haver fins a vuitè, com abans quan hi anava la meva mare, i després estudiar el que t'agrada.

Tornar a atrevir-se a somiar

Quan tenia onze anys volia ser dentista i infermera. Al Llindar va sortir un PFI (<http://queestudiar.gencat.cat/ca/estudis/pfi/>) i em vaig apuntar a perruqueria, però com que no coneixia ningú em feia por veure quina professora tindria. Com que aquí hi ha més amigues meves, em vaig canviar a cuina, i ara faig de cambrera. El que m'agradaria és treballar. També m'agradaria ser dentista algun dia, la veritat. Però de moment ara quan acabi aquest curs, en faré un altre d'estètica, per fer les ungles i aquestes coses, que m'agraden molt.

Foto: Gemma Ventura

La ferida segueix oberta

Encara ara si vaig a un lloc nou, em fa por que em tractin com si fos tonta. Ara començaré a fer les pràctiques al restaurant de l'hotel Vela, no hi aniré sola, sinó amb una mestra, la de l'any passat, que em presentarà la gent. Però l'endemà, quan hi hagi d'anar jo sola, tinc moltíssima por de saber com em parlen, si em parlen malament. Això és el que em fa por. I la por a mi no m'ajuda a tirar endavant, només em fa tirar enrere. Moltíssim.

Respecte

Ara soc feliç. Però sé que els mestres també fan *bullying*. Veig que fan més mal els mestres que els alumnes, perquè els alumnes, vulguis o no, són *niñatos*. Els professors ja tenen la seva maduresa, saben que ets petita, que t'han de respectar i no fer-te sentir malament. Si els mestres diuen que els nens no han de fer *bullying*, ells encara n'han de fer menys. No tothom pot ser professor. És més, no hi hauria d'haver professors, sinó educadors, com al Llindar, que són professors que t'eduquen. El que vaig trobar a faltar a l'institut és que els professors em diguessin: "Fes això que serà un bé per a tu." Estar amb mi i per mi. Perquè quan vaig arribar al Llindar feia exactament el mateix: res. Fins que una professora va parlar amb mi i em va dir: "Andrea, fes-ho, serà un bé per a tu". Li vaig començar a fer cas i mira, tot ha canviat.

Foto: Gemma Ventura

